

చతుర్థభాగః

సవమపాఠః

9. సుభాషితమ్

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

1. చిత్రే కే కే సంతి?

2. తే కిం కుర్వంతి?

3. బాలాః కిమర్థమ్ ఉత్సాహేన సంతి?

4. బాలాః కిం శ్రోతుమ్ ఇచ్ఛంతి?

1. హస్తస్య భూషణం దానం సత్యం కంఠస్య భూషణమ్ ।

శ్రోత్రస్య భూషణం శాస్త్రం భూషణైః కిం ప్రయోజనమ్? ॥

భావః - దానమే చేతికి అలంకారం. సత్యాన్ని పలకడమే కంఠానికి ఆభరణం. శాస్త్రచర్చలే చెవులకు నగలు. ఇక మిగిలిన ఆభరణాలతో ప్రయోజనమేంటి?

2. ఉద్యమేన హి సిద్ధ్యంతి కార్యాణి న మనోరథైః ।

న హి సుప్తస్య సింహస్య ప్రవిశంతి ముఖే మృగాః ॥

భావః - ప్రయత్నం తోనే పనులు నెరవేరుతాయి. కాని కేవలం కోరుకున్నంత మాత్రాన కోరికలు నెరవేరవు. నిద్రపోతున్న సింహం నోటిలో జంతువులు తమంతట తాము పడవు గదా!

3. అభివాదనశీలస్య నిత్యం వృద్ధోపసేవినః ।

చత్వారి తస్య వర్ధంతే ఆయుర్విద్యా యశో బలమ్ ॥

భావః - ఎవడైతే ఇతరులను గౌరవించు స్వభావం కలవాడో మరియు ఎల్లప్పుడూ వృద్ధులను సేవిస్తూ ఉంటాడో వాని ఆయుష్షు, విద్య, కీర్తి, బలం వృద్ధి చెందుతాయి.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.

(పాఠం యొక్క చిత్రాన్ని చూడండి. దాని గురించి మాతృభాషలో చెప్పండి.)

4. పరోపకారాయ ఫలంతి వృక్షాః
పరోపకారాయ వహంతి నద్యః ।
పరోపకారాయ దుహంతి గావః
పరోపకారార్థమిదం శరీరమ్ ॥

భావః - ఇతరుల కొరకే చెట్లు పళ్ళనిస్తున్నాయి. నదులు ప్రవహిస్తున్నాయి. ఆవులు పాలనిస్తున్నాయి. ఈ శరీరం పరులకు ఉపకారం చేయడానికే కదా!

5. ప్రియవాక్యప్రదానేన సర్వే తుష్యంతి జంతవః ।
తస్మాత్తదేవ వక్తవ్యం వచనే కా దరిద్రతా? ॥

భావః - మంచిమాటలతో పలకరించడం వల్ల ప్రాణులన్నీ సంతోషాన్ని పొందుతాయి. కాబట్టి అందరితోనూ ఎల్లవేళలా మంచి మాటలే పలకాలి. మాటల్లో దారిద్ర్యం ఎందుకు?

6. యథా చిత్తం తథా వాచః యథా వాచః తథా క్రియాః ।
చిత్తే వాచి క్రియాయాం చ మహతామేకరూపతా ॥

భావః - మహాపురుషులు మనసులో ఉన్నదే చెబుతారు. చెప్పినట్లే చేస్తారు. మహాపురుషుల మనసు, మాటలు, చేతలు ఒకటిగా ఉంటాయి.

ఏతాని కుర్వంతు

అ. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు.

(వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

1. శ్లోకానాం భావాన్ మాతృభాషయా వదంతు.
2. క్రీడాకారాః, సైనికాః కథం సఫలాః భవంతి?
3. భవాన్ కక్షాయాం సర్వప్రథమః భవతుమ్ ఇచ్ఛతి. తదర్థం కిం కరోతి?

ఆ. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

1. సర్వాన్ శ్లోకాన్ నిర్దోషం, స్పష్టం పఠంతు.
2. అథః దత్తాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.
(కింద ఇచ్చిన పదాలను చదవండి. పదపట్టిక చూసి వాటి అర్థాలను తెలుసుకోండి.)

కార్యాణి మనోరథైః శ్రోత్రస్య నద్యః వృద్ధోపసేవినః

ఉపరితనపదాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అథః రేఖాంకనం కుర్వంతు.

(పై పదాలను పాఠంలో వెదకి వాటి కింద గీత గీయండి.)

3. పాఠే “ప్రయత్నం తోనే పనులు నెరవేరుతాయి కాని కేవలం కోరుకున్నంత మాత్రాన కోరికలు నెరవేరవు” ఇతి భావయుక్తం వాక్యం శ్లోకే అన్విష్య రేఖాంకితం కుర్వంతు.
4. యోజయంతు.
(తగిన విధంగా కలపండి.)

అ.

1. పరోపకారాయ
2. ఉద్యమేన హి సిద్ధ్యంతి
3. తస్మాత్తదేవ వక్తవ్యం
4. చత్వారి తస్య వర్ధంతే
5. అభివాదనశీలస్య

అ. ఆయుర్విద్యా యశో బలమ్.

ఆ. నిత్యం వృద్ధోపసేవినః.

ఇ. ఫలంతి వృక్షాః.

ఈ. కార్యాణి న మనోరథైః.

ఉ. వచనే కా దరిద్రతా?

అ.

1.

అ. సత్యం కంఠస్య భూషణమ్.

2.

ఆ. శ్రోత్రస్య భూషణం శాస్త్రమ్.

3.

ఇ. ఉద్యమేన హి సిద్ధ్యంతి కార్యాణి.

4.

ఉ. అభివాదనశీలః.

ఇ. లేఖనం, స్వీయరచనా

(రాయడం, స్వంత రచన)

1. పఠంతు - లిఖంతు.

(చదవండి- రాయండి.)

అ. విసర్గ (:) సహితాని పదాని లిఖంతు.

ఆ. 'హస్తస్య' ఏతాదృశాని పదాని లిఖంతు.

ఇ. అభివాదనశీలః కిం కిం ప్రాప్నోతి? స్వవాక్యైః లిఖంతు.

ఈ. కార్యాణి కథం సిద్ధ్యంతి?

అథః దత్తాని రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

(కింద ఇచ్చిన ఖాళీలను పూరించండి.)

అ. హస్తస్య భూషణం

ఆ. భూషణం శాస్త్రమ్.

ఇ. వహంతి నద్యః.

ఈ. పరోపకారాయ దుహంతి

2. చింతయంతు - లిఖంతు

(అలోచించండి - రాయండి.)

- ఏకం సత్కార్యం లిఖిత్వా తత్ కథం సఫలం భవతి ఇతి వర్ణయంతు.
- వచనే దరిద్రతా కిమర్థం న స్యాత్?
- కానిచన శరీరాభరణానాం నామాని లిఖంతు?

ఈ. పదజాలాభివృద్ధి, భాషాక్రీడా:

(పదజాలాభివృద్ధి, భాషాక్రీడలు.)

1. అధ: దత్తాం పదపట్టికాం దృష్ట్వా పదాన్వేషణం కృత్వా లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన పదపట్టికను చూసి పదాలను వెతికి రాయండి.)

దూ	భూ	ణం
భా	ష	ణం
భీ	ణం	ణం

-
-
-
-

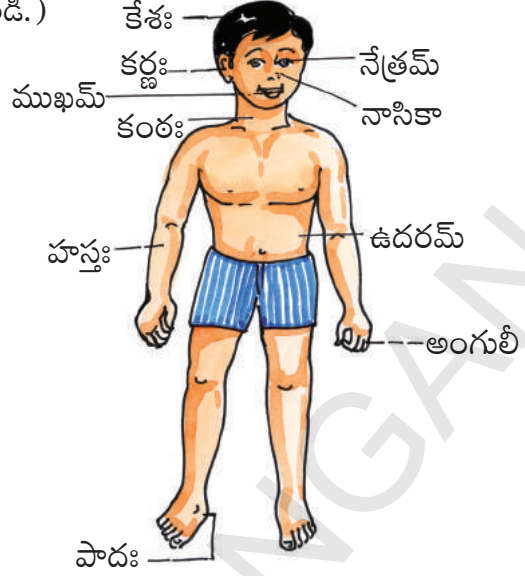
2. అధ: దత్తాం పట్టికాం దృష్ట్వా పదాన్వేషణం కృత్వా లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన పదపట్టికను చూసి పదాలను వెతికి రాయండి.)

హ	తం	ణి	ర్యా	కా
కం	స్తః	స	దా	నం
శ	రీ	త్యం	వృ	జ
న	రం	స్త్రం	క్షః	యో
దీ	హః	సిం	శా	ప్ర

- కార్యాణి
-
-
-
-
-
-
-
-
-

3. అధః దత్తస్య చిత్రస్య ఆధారేణ అవయవానాం స్పర్శనం కృత్వా తేషాం నామాని వదంతు. (కింద ఇచ్చిన చిత్రం యొక్క ఆధారంగా అవయవాలను స్పర్శిస్తూ వాటి పేర్లను చెప్పండి.)

ఉ. వ్యాకరణాంశాః
(వ్యాకరణాంశాలు)

1. ఉదాహరణానుసారేణ రిక్తస్థానాని పూరయంతు.
(ఉదాహరణానుగుణంగా ఖాళీలను పూరించండి.)

ఏకవచనమ్		బహువచనమ్
ఉదా - వృక్షః ఫలతి.	-	వృక్షాః ఫలంతి.
1. జనః తుష్యతి.	-	
2. మృగః ప్రవిశతి.	-	
3. శుకః వదతి.	-	
4. మనోరథః సిద్ధ్యతి.	-	

ఊ. సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్.
(సృజనాత్మకవ్యక్తీకరణం)

1. అధః దత్తస్య చిత్రస్య ఆధారేణ సంభాషణం రచయంతు.
(కింద ఇచ్చిన చిత్రం ఆధారంతో సంభాషణం రాయండి.)

మాతా -	పుత్ర! కిం చింతయతి భవాన్.
పుత్రః -	
మాతా -	
పుత్రః -	
మాతా -	
పుత్రః -	

ఎ. పరియోజనాకార్యమ్.

(ప్రాజెక్టు పని)

1. బచేంద్రిపాల్, పి.టి. ఉషా ఇత్యాదీనాం విజయసాధకానాం జీవనాత్ తైః సాధితాని త్రిణి కార్యాణి ఉద్భృత్య లిఖంతు.
(బచేంద్రిపాల్, పి.టి. ఉషా ఇటువంటి విజయసాధకుల జీవనచరిత్ర నుండి వారు సాధించిన మూడు పనులను తీసుకొని రాయండి.)

ఏ. ప్రశంసా

- ప్రణవః - రమణ! ఏషా వృద్ధా మహిలా భిక్షాం పృచ్ఛతి. పరంతు మమ సమీపే దాతుం కిమపి నాస్తి.
- రమణః - ఏవం వా! మమ సమీపే ఏకం ఫలమ్ అస్తి. స్వీకరోతు. దదాతు.
- వృద్ధా - ధన్యవాదః.
(అస్మిన్ సమయే భవాన్/భవతీ అస్తి చేత్ కిం కరోతి?)

స్వీయమూల్యాంకనమ్

1. అహం సర్వాన్ శ్లోకాన్ పఠితుం శక్నోమి.
2. శ్లోకానాం భావం వక్తుం శక్నోమి.
3. కఠినపదానామ్ అర్థాన్ శబ్దకోశస్య సాహాయ్యేన అవగంతుం శక్నోమి.

అమ్ న కించిత్

☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐

చతుర్థభాగం:

దశమపాఠం:

10. శునకస్య పుచ్చం వక్రమ్

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

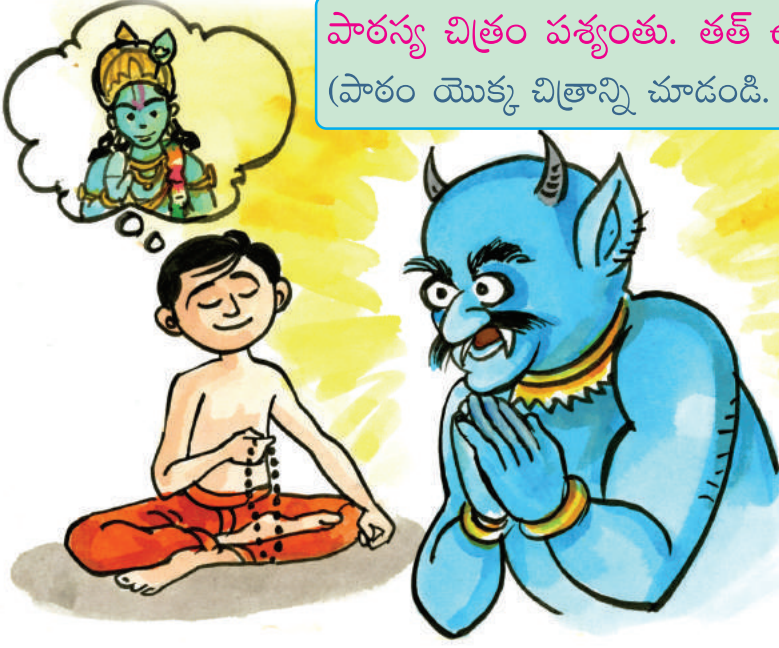
(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

1. బాలకః కిం కరోతి?
2. కిమర్థం కరోతి?
3. తస్య ఆకాంక్షా సఫలా భవతి వా?

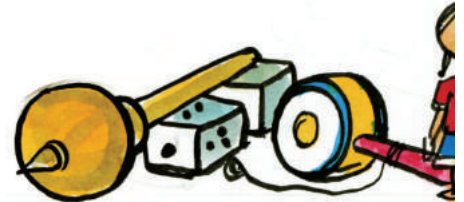
పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.

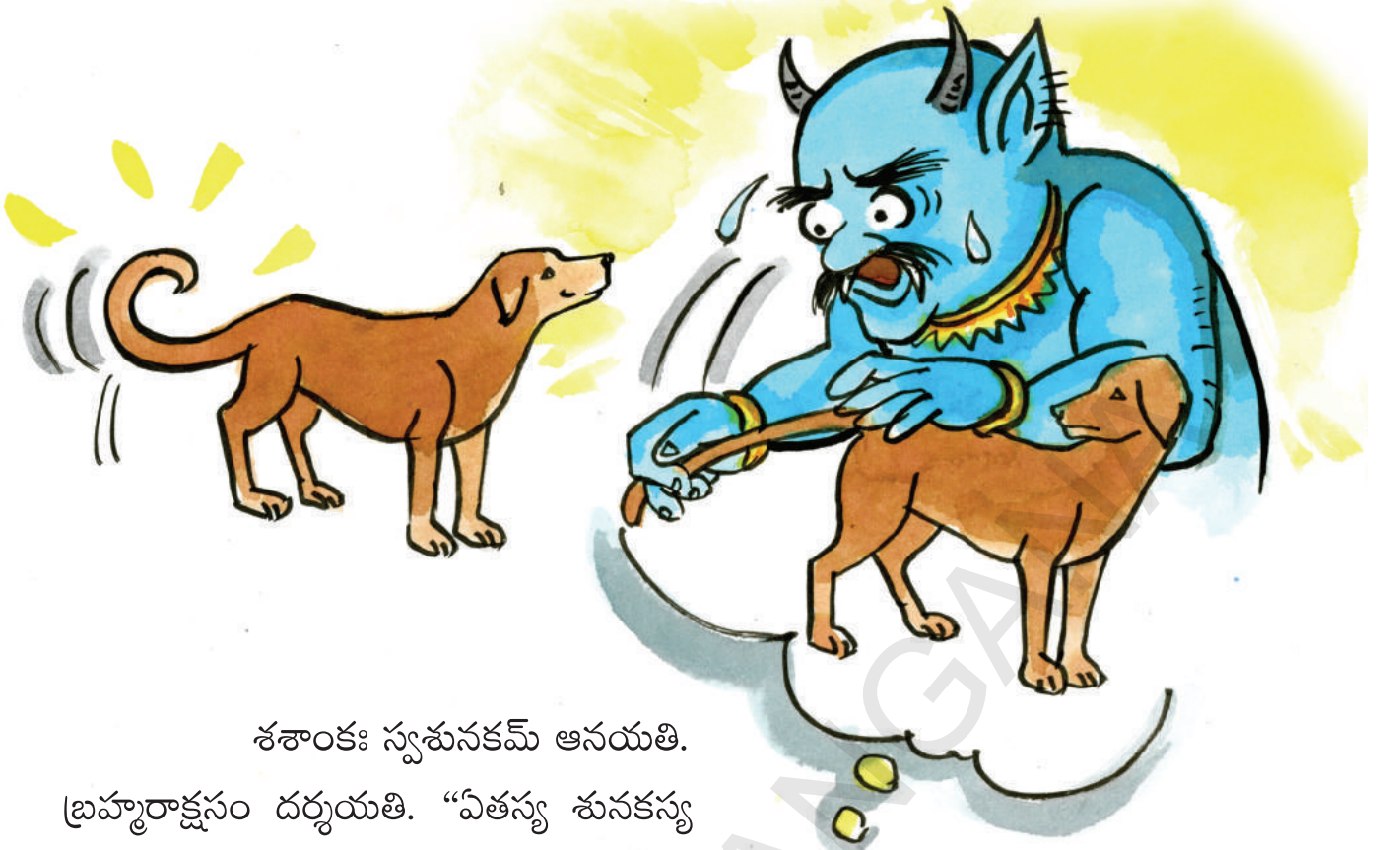
(పాఠం యొక్క చిత్రాన్ని చూడండి. దాని గురించి మాతృభాషలో చెప్పండి.)

ఏకః గ్రామః అస్తి. తత్ర
శశాంకః ఇతి ఏకః బాలకః
వసతి. సః దేవస్య అనుగ్రహార్థం
తపః ఆచరతి. తస్య మంత్రస్య
ఉచ్చారణే దోషః అస్తి. అతః దేవః
న ప్రత్యక్షః భవతి. తస్య స్థానే
బ్రహ్మరాక్షసః ప్రత్యక్షః భవతి.

బ్రహ్మరాక్షసః శశాంకస్య సర్వాః ఇచ్ఛాః పూరయతి. శశాంకః తృప్తః భవతి. పరంతు
బ్రహ్మరాక్షసః కదాపి తూష్ణిం న తిష్ఠతి. సః శశాంకస్య సర్వాః ఇచ్ఛాః పూరయితుమ్
ఇచ్ఛతి. అతః పునః పునః “అహం కిం కరోమి” ఇతి తం పృచ్ఛతి. శశాంకః కార్యం
వదతి. బ్రహ్మరాక్షసః శీఘ్రమేవ కార్యం సమాపయతి. పునః ఆగచ్ఛతి “భవతః ఇచ్ఛాం
వదతు” ఇతి పీడయతి చ. తేన శశాంకః వ్యాకులః భవతి. తదా శశాంకః ఏకమ్
ఉపాయం చింతయతి.

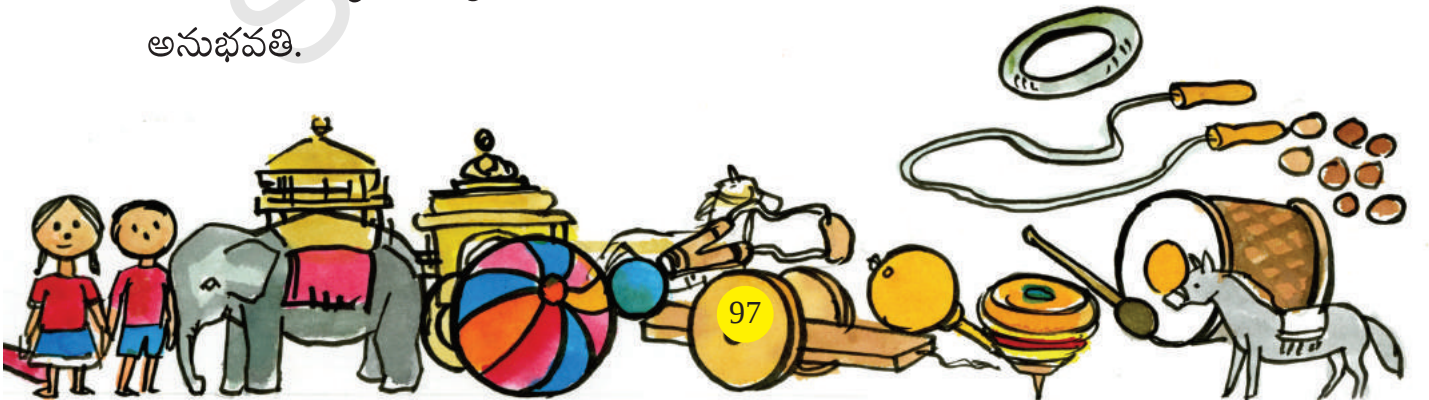

శశాంకః స్వశునకమ్ ఆనయతి.
బ్రహ్మరాక్షసం దర్శయతి. “ఏతస్య శునకస్య
పుచ్చం వక్రమ్ అస్తి, సరలం కరోతు” ఇతి
వదతి. బ్రహ్మరాక్షసః శునకస్య పుచ్చం సరలం
కర్తుం ప్రయత్నం కరోతి. పరంతు పుచ్చం న
సరలం భవతి. బ్రహ్మరాక్షసః పునః పునః పుచ్చం
సరలం కరోతి. పరంతు తత్ వక్రమేవ భవతి.

బ్రహ్మరాక్షసః విఫలః భవతి. సః
శశాంకస్య సమీపం గత్వా “అహం
భవతః శునకస్య పుచ్చం సరలం కర్తుం న శక్నోమి” ఇతి
వదతి. సః శశాంకం నమస్కరోతి, స్వస్థానం గచ్ఛతి చ.
శశాంకః బ్రహ్మరాక్షసస్య పీడా ఇదానీం నాస్తి ఇతి ఆనందమ్
అనుభవతి.

ఏతాని కుర్వంతు

అ. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు.

(వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

1. శశాంకః తపః కిమర్థం కరోతి?
2. బ్రహ్మరాక్షసః సర్వదా కిం కరోతి?
3. శశాంకః బుద్ధిమాన్ వా న వా? కిమర్థమ్?
4. ఏతాదృశీం కథాం వదంతు.

ఆ. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

1. అహం కిం కరోమి? ఇతి కః వదతి? కం వదతి?
2. కథాయాం పుచ్చమ్ ఇతి పదం కతి వారమ్ ఆగతమ్?
3. పూర్ణవిరామాత్ పూర్వం స్థితాని పదాని వదంతు. లిఖంతు.
4. అధః దత్తాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.
(కింద ఇచ్చిన పదాలను చదవండి. పదపట్టిక చూసి వాటి అర్థాలను తెలుసుకోండి.)

ఉచ్చారణం దోషపూర్ణం తూష్టిం ఇచ్చాః శీఘ్రం
వ్యాకులః వక్రం సరలం పునః ఇదానీం

ఉపరితనపదాని పాఠే అన్విష్య తేషామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
(పై పదాలను పాఠంలో వెదకి వాటి కింద గీత గీయండి.)

ఇ. లేఖనం, స్వీయరచనా

(రాయడం, స్వంత రచన)

1. పఠంతు - లిఖంతు.

(చదవండి - రాయండి.)

అ) కేన కారణేన బ్రహ్మరాక్షసః ఆగతః?

ఆ) శశాంకః కిమర్థం వ్యాకులః?

ఇ) బ్రహ్మరాక్షసస్య పీడానివారణాయ శశాంకః కిం కరోతి?

2. చింతయంతు - లిఖంతు.

(ఆలోచించండి - రాయండి.)

అ. బ్రహ్మరాక్షసస్య పీడానివారణాయ శశాంకః శునకస్య పుచ్చం సరలం కర్తుమ్ ఉక్తవాన్. తస్య స్థానే భవాన్ / భవతీ భవతి చేత్ కిం కరోతి?

ఆ. అస్య పారస్య నామాంతరం వదంతు.

ఈ. పదజాలాభివృద్ధి, భాషాక్రీడా:

(పదజాలాభివృద్ధి, భాషాక్రీడలు.)

1. అధః ఆవరణే పదాని, క్రియాపదాని చ దత్తాని. తాని ఉపయుజ్య వాక్యాని రచయంతు.

(కింది డబ్బాలలో పదాలు, క్రియాపదాలు ఉన్నాయి. వాటిని ఉపయోగించి వాక్యాలను రచించండి.)

		కథాం, గృహపారం, చిత్రం, పరామి, ధావామి, లిఖామి,
		క్షీరం, జలం, ఆపణం, ఖాదామి, పిబామి,
అహం	శీఘ్రం	గృహం, పారశాలాం, లడ్డుకం, గచ్ఛామి, ఆగచ్ఛామి.
		రోటికాం, చాకలేహం

1. అహం శీఘ్రం

2. అహం శీఘ్రం

3. అహం శీఘ్రం

4. అహం శీఘ్రం

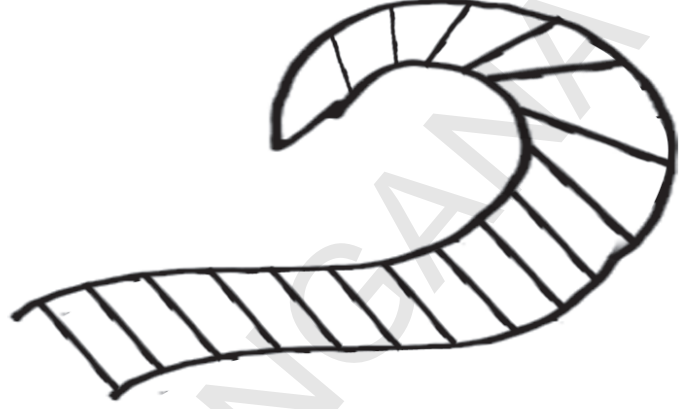
5. అహం శీఘ్రం

6. అహం శీఘ్రం

2. అధః కథాయామ్ ఆగతాని కానిచన పదాని దత్తాని. తాని సముచితరూపేణ పుచ్చచిత్రే లిఖంతు.

(కింద కథలో వచ్చిన కొన్ని పదాలు ఇవ్వబడ్డాయి. వాటిని సరియైన క్రమంలో తోకబొమ్మలో రాయండి.)

అహం
కర్తుం
పుచ్చం
స
సరలం
శక్నోమి
శునకస్య

ఉ. వ్యాకరణాంశాః

(వ్యాకరణాంశాలు)

1. చిత్రాణామ్ ఆధారేణ రేఖాంకితాని పదాని అవగచ్ఛంతు.

(బొమ్మల ఆధారంగా గీత ఉన్న పదాలను అర్థం చేసుకోండి.)

1. సర్పః వక్రః అస్తి.

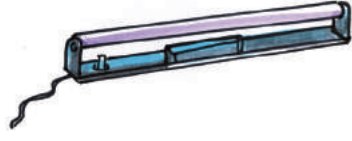
2. బాణః సరలః అస్తి.

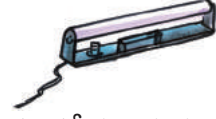
3. బాలకః ఉన్నతః అస్తి.

4. బాలకః వామనః అస్తి.

5. దండదీపః దీర్ఘః అస్తి.

6. దండదీపః హ్రస్వః అస్తి.

7. వృషభః స్థూలః అస్తి.

8. వృషభః కృశః అస్తి.

9. వస్త్రం శుక్లమ్ అస్తి.

10. వస్త్రం రక్తమ్ అస్తి.

11. పీతం పుష్పమ్ అస్తి.

12. నీలం పుష్పమ్ అస్తి.

రేఖాంకితాని ఉన్నతః, వామనః, వక్రః, సరలః ఇత్యాదీని పదాని కాని ఇతి జానంతి వా? ఏతాని పదాని విశేషణాని.

(గీత గీసిన ఉన్నతః, వామనః, వక్రః, సరలః లాంటి పదాలను ఏమంటారో తెలుసా? వీటిని విశేషణాలు అంటారు.

ఇలాంటి మరికొన్ని విశేషణాలను మాతృభాషలో రాయండి.

ఉ. సర్జనాత్మకవ్యక్తికరణమ్.

(సృజనాత్మకవ్యక్తికరణం)

1. ఏతాం కథాం మాతృభాషయా సంభాషణరూపేణ లిఖంతు.

(ఈ కథను మాతృభాషలో సంభాషణరూపంగా రాయండి.)

2. శశాంకః ఇవ, బ్రహ్మరాక్షసః ఇవ అభినయం కుర్వంతు.

(శశాంకుని లాగా బ్రహ్మరాక్షసుని లాగా అభినయం చేయండి.)

ఎ. పరియోజనాకార్యమ్.

(ప్రాజెక్టు పని)

1. మాతృభాషయా లిఖితానామ్ ఏతాదృశకథానాం సంకలనం కృత్వా భిత్తిపత్రే ప్రదర్శయంతు.

(మాతృభాషలో రాయబడ్డ ఇలాంటి కథలను సేకరించి గోడపత్రికలలో ప్రదర్శించండి.)

ఏ. ప్రశంసా

అధ్యాపక: - గోపాల! శ్వః భానువాసరః ఖలు! కిం కరిష్యతి?

గోపాల: - మమ గృహే 'చందమామ' కథాపుస్తకాని సంతి. తేషు అనేకకథాః సంతి. తాని పఠిష్యామి.

రమణ: - అహమపి భవతః గృహమ్ ఆగత్య పఠిష్యామి.

అధ్యాపక: - కథాపుస్తకానాం సంగ్రహణ విషయే గోపాల: అభినందనీయః.

(భవతః కృతే రోచకాః కథాః కథయితారమ్ ఉద్దిశ్య వదంతు.)

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	అమ్	న	కించిత్
1. పాఠం ధారాలతయా పఠితుం శక్నోమి.	☐	☐	☐
2. అహం పాఠే ఆగతానాం సూతనపదానామ్ అర్థాన్ జానామి.	☐	☐	☐
3. ఏతాం కథాం సంభాషణరూపేణ మాతృభాషాయాం లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐	☐

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.
(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

1. ఏతాః కాః?
2. ఏతాః సంఖ్యాః మాతృభాషయా ఉచ్చరంతు.
3. ఏతాసామ్ ఉపయోగః కః?

ఏకం ఏకం ఏకం విశాలగగనమ్ ఏకమ్

1

దేవ్ దేవ్ దేవ్ సాధు - అసాధు దేవ్

2

త్రీణి త్రీణి త్రీణి శివస్య నేత్రాణి త్రీణి

3

చత్వారి చత్వారి చత్వారి రథచక్రాణి చత్వారి

4

పంచ పంచ పంచ భూమ్యాదిభూతాని పంచ

5

షట్ షట్ షట్ సంవత్సరే ఋతవః షట్ 6

సప్త సప్త సప్త సప్తాహే వాసరాః సప్త 7

అష్ట అష్ట అష్ట దిశస్సర్వాః అష్ట 8

నవ నవ నవ గ్రహస్సర్వే నవ 9

దశ దశ దశ దేవస్య అవతారాః దశ 10

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.

(పాఠం యొక్క చిత్రాన్ని చూడండి. దాని గురించి మాతృభాషలో చెప్పండి.)

కవితా - వినీతే! కిం కరోతి భవతీ?

వినీతా - ఆగచ్ఛతు భవతీ. కః విశేషః?

కవితా - శ్వః మమ గృహే దేవపూజా అస్తి. ఏకాదశబాంధవాః గృహమ్ ఆగతాః సంతి. అహం గత్వా ఫలాని ఆనయామి. భవతీ అపి ఆగచ్ఛతి వా?

వినీతా - అస్తు. అహమపి ఆగచ్ఛామి.

కవితా - (ఆపణే) శ్రీమన్! ద్వాదశకదలీఫలాని దదాతు.

(ఆపణికః ఏకం ఫలమ్ అధికం దదాతి.)

వినీతా - శ్రీమన్! భవాన్ త్రయోదశఫలాని దత్తవాన్. ఏకమ్ అధికమ్ అస్తి. స్వీకరోతు.

ఆపణికః - ధన్యవాదః.

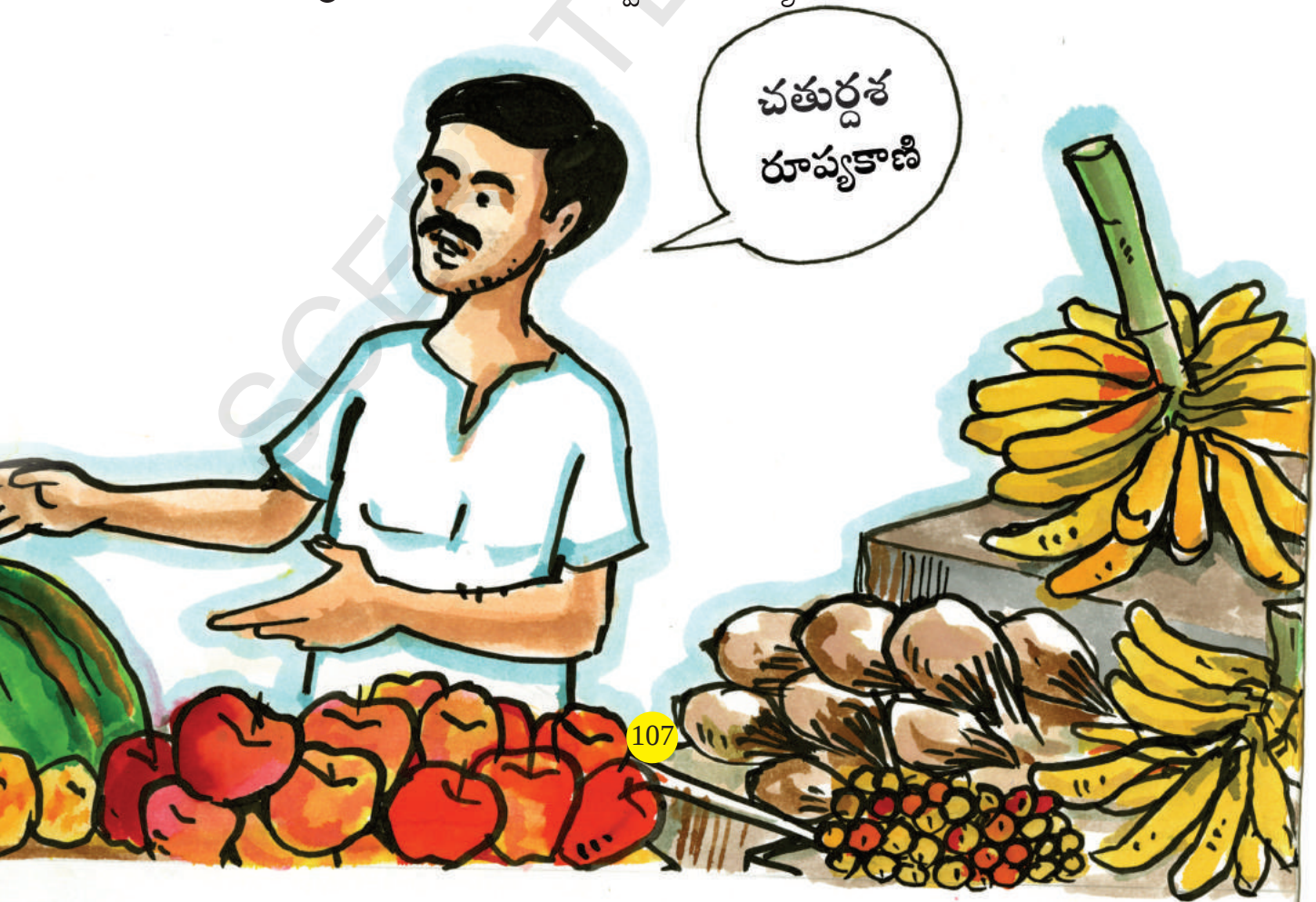
కవితా - శ్రీమన్ ఏకస్య దాడిమఫలస్య కియత్ మూల్యమ్?

ఆపణికః - చతుర్థశరూప్యకాణి.

సేవఫలస్య

దాడిమస్య
కియత్
మూల్యం?

- వినీతా - సేవఫలస్య కియత్ మూల్యమ్?
- ఆపణికః - పంచదశరూప్యకాణి.
- వినీతా - కవితే! పశ్యతు. ఫలానాం మూల్యమ్ అధికం ఖలు!
- కవితా - సత్యం, కదలీఫలానామ్ అపి షోడశరూప్యకాణి.
- వినీతా - అర్ధకిలోమితానాం ద్రాక్షాఫలానాం కియత్ మూల్యమ్?
- ఆపణికః - సప్తదశరూప్యకాణి.
- కవితా - ఏకస్య నారంగఫలస్య కియత్ మూల్యమ్?
- ఆపణికః - షట్ రూప్యకాణి.
- కవితా - తర్హి త్రయాణాం ఫలానామ్ అష్టాదశరూప్యకాణి ఖలు!
ఏకకిలోమితానాం బదరీఫలానాం మూల్యం కియత్?
- ఆపణికః - నవదశ.
- వినీతా - అస్తు, మమ కృతే నారికేలద్వయం దదాతు.
- ఆపణికః - నారికేలద్వయస్య వింశతిరూప్యకాణి. దదామి కిమ్?
- కవితా - శ్రీమన్! దదాతు. ధనం స్వీకరోతు. ధన్యవాదః.

ఏతాని కుర్వంతు

అ. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు.

(వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

1. గీతం కథమ్ అస్తి?
2. శివస్య కతి నేత్రాణి సంతి?
3. సప్తాహే కతి వాసరాః సంతి?
4. భవతః సూర్యతే కతి పుస్తకాని సంతి?

ఆ. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

1. ఉచ్చైః పఠంతు.

(పెద్దగా చదవండి.)

ఏకమ్ - 1	ద్వే - 2	త్రీణి - 3	చత్వారి - 4
పంచ - 5	షట్ - 6	సప్త - 7	అష్ట - 8
నవ - 9	దశ - 10	ఏకాదశ - 11	ద్వాదశ - 12
త్రయోదశ - 13	చతుర్దశ - 14	పంచదశ - 15	షోడశ - 16
సప్తదశ - 17	అష్టాదశ - 18	నవదశ - 19	వింశతిః - 20

2. ఏతే సర్వే సంఖ్యావాచకాః శబ్దాః. పాఠం పఠిత్వా ఏతేషాం రేఖాంకనం కుర్వంతు.

(ఇవి అన్నీ సంఖ్యావాచకశబ్దాలు. పాఠం చదవి వీటి కింద గీత గీయండి.)

3. భవతః కక్షాయాం కాని కాని సంతి ఇతి దృష్ట్వా, గణయిత్వా వదంతు.

(మీ తరగతి గదిలో ఏమేమి ఉన్నాయో చూసి వాటిని లెక్కించి చెప్పండి.)

ఇ. లేఖనం, స్వీయరచనా

(రాయడం, స్వంత రచన)

1. పఠంతు - లిఖంతు.

(చదవండి- రాయండి.)

అ. చిత్రం పశ్యంతు.

సమాధానాని లిఖంతు.

(చిత్రం చూడండి.

సమాధానాలు రాయండి.)

1. కతి సంతి?
2. కతి సంతి?
3. కతి సంతి?
4. కతి సంతి?
5. కతి సంతి?

ఆ. చిత్రం పశ్యంతు. చిత్రే స్థితాని గణయంతు. తేషాం సంఖ్యాం సంస్కృతేన లిఖంతు.

(చిత్రం చూడండి. చిత్రంలో ఉన్నటువంటి వాటిని లెక్కించండి. వాటి సంఖ్యను సంస్కృతంలో రాయండి.)

1.
2.
3.
4.
5.

ఇ. సంఖ్యాం పఠంతు. వస్తు పశ్యంతు. సంఖ్యానుగుణం వస్తునాం చిత్రాణి లేఖన పుస్తికాయాం రచయంతు.

(సంఖ్యను చదవండి. దానికెదురుగా ఉన్న వస్తువును చూడండి. సంఖ్యానుగుణంగా ఆ వస్తువు బొమ్మలను నోటు పుస్తకంలో గీయండి.)

నవదశ
పుష్పాణి

ఏకాదశ
పతంగాః

సప్తదశ
చషకాః

పంచదశ
పత్రాణి

షోడశ
కందుకాని

2. చింతయంతు - లిఖంతు.

(ఆలోచించండి - రాయండి.)

అ. ఫలఖాదనేన కాని ప్రయోజనాని భవంతి?

ఆ. వినీతా కిమర్థమ్ ఏకం ఫలమ్ అపణికాయ దత్తవతీ?

ఇ. కే కే ధనేన న లభ్యంతే?

ఈ. పదజాలాభివృద్ధి, భాషాక్రీడాః

(పదజాలాభివృద్ధి, భాషాక్రీడలు.)

1. సంఖ్యాయుక్తాని స్ఫోరకపత్రాణి స్వపార్శ్వస్థాన్ దర్శయంతు. పరస్పరం సంఖ్యాం పృచ్ఛంతు.

(సంఖ్యలతో తయారు చేసిన ఫ్లాష్‌కార్డ్స్ మీ ప్రక్క వారికి చూపండి. ఈ సంఖ్య ఎంత అని అడగండి. అలా ఒకరినొకరు అడగాలి. సంఖ్యలను సంస్మృతంలోనే చెప్పాలి.)

ఉదా -

12

16

19

15

2. ఏతాః సంఖ్యాః పఠంతు. అవగచ్ఛంతు.

(ఈ సంఖ్యలను చదవండి. అర్థం చేసుకోండి.)

ఏకవింశతిః - 21	చత్వారింశత్ - 40
ద్వావింశతిః - 22	పంచాశత్ - 50
త్రయోవింశతిః - 23	షష్ఠిః - 60
చతుర్వింశతిః - 24	సప్తతిః - 70
పంచవింశతిః - 25	అశీతిః - 80
షడ్వింశతిః - 26	నవతిః - 90
సప్తవింశతిః - 27	శతమ్ - 100
అష్టావింశతిః - 28	సహస్రమ్ - 1000
నవవింశతిః - 29	దశసహస్రమ్ - 10000
త్రింశత్ - 30	లక్షమ్ - 100000

ఉ. వ్యాకరణాంశాః

(వ్యాకరణాంశాలు)

1. ఏతాని వాక్యాని పఠంతు.

(ఈ వాక్యాలను చదవండి.)

కక్షాయాం బాలకేషు రామః ప్రథమః. బాలికాసు పద్మా ప్రథమా.
 రమేశః ద్వితీయః. లతా ద్వితీయా.
 గోవిందః తృతీయః. గౌరీ తృతీయా.

2. అవరణస్థాని పదాని దృష్ట్వా అథః దత్తాని రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

((బ్రాకెట్ల లోని పదాలను చూసి కింది ఖాళీలను పూరించండి.))

కక్షాయాం గణేశః (ప్రథమః/ప్రథమా).
 సీతా (ప్రథమః/ప్రథమా).
 చైతన్యః (ద్వితీయః/ద్వితీయా).
 లక్ష్మీః (ద్వితీయః/ద్వితీయా).
 లలితా (తృతీయా/తృతీయః).
 ముకుందః (తృతీయా/తృతీయః).

3. చిత్రాణి పశ్యంతు, కస్య కిం స్థానమితి జానంతు.

(బొమ్మలను చూడండి. ఎవరిది ఏ స్థానమో తెలుసుకోండి.)

1

శివః

2

వాణీ

3

శ్రీదత్తః

2. వాణ్యాః ద్విత్వీయం స్థానమ్

1. శివస్య ప్రథమం స్థానమ్

3. శ్రీదత్తస్య తృతీయం స్థానమ్

4. చిత్రాణి దృష్ట్వా కస్య కిం స్థానమ్ ఇతి లిఖంతు.

(బొమ్మలను చూసి ఎవరిది ఏస్థానమో రాయండి.)

1

కుమారీ

2

సంహితా

3

శశాంకః

2.

1.

3.

ఊ. సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్.

(సృజనాత్మకవ్యక్తీకరణం)

1. విభిన్నసంఖ్యాయుక్తమ్ ఏకం గీతం యయా కయాపి భాషయా గాయంతు.

(వివిధ సంఖ్యలతో కూడిన ఒక గీతాన్ని ఏదైనా భాషలో పాడండి.)

ఎ. పరియోజనాకార్యమ్.

(ప్రాజెక్టు పని)

1. అధః దత్తాః సంఖ్యాః సంస్కృతేన లిఖిత్వా భిత్తిపత్రే లేపయంతు.

(కింద ఇచ్చిన సంఖ్యలను సంస్కృతంలో రాసి గోడపత్రికపై అతికించండి.)

$$1 + 1 = 2$$

$$1 + 5 = 6$$

$$2 + 1 = 3$$

$$2 + 4 = 6$$

$$2 + 2 = 4$$

$$3 + 3 = 6$$

$$1 + 3 = 4$$

$$1 + 6 = 7$$

$$1 + 4 = 5$$

$$2 + 5 = 7$$

$$2 + 3 = 5$$

$$3 + 4 = 7$$

ఏ. ప్రశంసా

- శంకరః - అహమ్ అద్య సంస్కృతగుణనకోష్ఠకమ్ ఆనీతవాన్.
 సునీతా - ఏకవారం దర్శయతు. కథం పఠనీయమ్?
 శంకరః - శృణోతు.

ద్వయోః ఏకం ద్వే

ద్వయోః షట్ ద్వాదశ

ద్వయోః ద్వే చత్వారి

ద్వయోః సప్త చతుర్దశ

ద్వయోః త్రీణి షట్

ద్వయోః అష్ట షోడశ

ద్వయోః చత్వారి అష్ట

ద్వయోః నవ అష్టాదశ

ద్వయోః పంచ దశ

ద్వయోః దశ వింశతిః

సునీతా - ఉత్తమమ్! అహమపి అభ్యాసం కరోమి.

(భవతః కక్ష్యాయాం సంస్కృతే సంఖ్యావాచకపదాని వదంతం ఛాత్రం ప్రశంసంతు.)

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	ఆమ్	న	కించిత్
1. అహం వింశతిపర్యంతం సంఖ్యాః సంస్కృతేన వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐	☐
2. అహం వింశతిపర్యంతం వస్తూని సంస్కృతేన గణయితుం శక్నోమి.	☐	☐	☐

కస్మింశ్చిత్ వనే చందరవః నామ కశ్చన శృగాలః వసతి స్మ. ఏకదా సః ఆహారమ్ అన్విష్యన్ నగరం గతవాన్.

తం దృష్ట్వా అనేకే శునకాః భషంతః సమీపమ్ ఆగతవంతః. చందరవః భీత్యా తతః ధావితవాన్. శునకాః అపి తమ్ అనుసృత్య ధావితవంతః.

సః ప్రాణభయేన మార్గే దృష్టం రజకగృహం ప్రవిష్టవాన్. తత్ర నీలరసేన పరిపూర్ణమ్ ఏకం మహాభాండమ్ ఆసీత్. సః తస్మిన్ భాండే పతితవాన్.

యదా సః భాండాత్ బహిః ఆగతః తదా తస్య శరీరం సమగ్రం నీలవర్ణమయమ్ ఆసీత్. ఏషః ఏవ సః శృగాలః ఇతి అజానంతః శునకాః అన్యత్ర గతవంతః. శృగాలః కథంచిత్ వనమ్ ఆగతవాన్.

తత్ర అన్యే మృగాః తం నీలవర్ణం శృగాలం
దృష్ట్వా భీతాః పలాయనం కుర్వంతి స్మ. తదా
చండరవః తాన్ ఉక్తవాన్ -

‘భో ప్రాణినః! భీతిః మాస్తు. భవతాం సర్వేషాం
రక్షణార్థమ్ ఏవ వనదేవతా మాం ప్రేషితవాన్
అస్తి. అతః ఇతః పరమ్ అహమేవ భవతాం
మహారాజః. మమ ఆజ్ఞా భవద్భిః పాలనీయా’
ఇతి. సర్వే అపి మృగాః తత్ అంగీకృతవంతః.

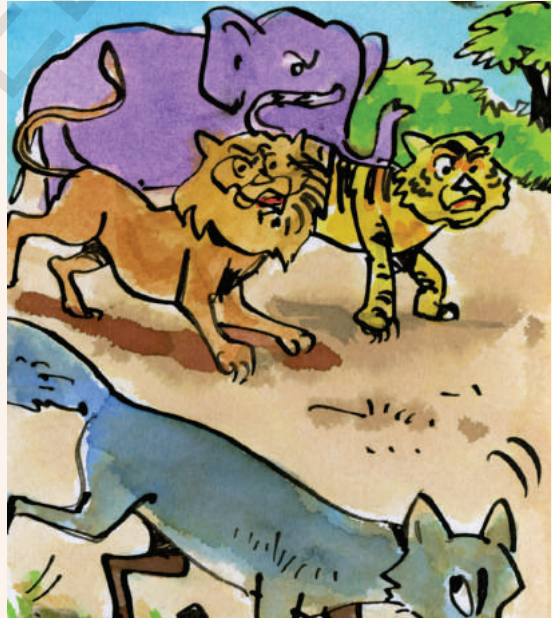

ఏవం చండరవః తస్య వనస్య మహారాజః అభవత్.
ప్రతిదినం సింహాదయః మృగాన్ మారయిత్వా
మాంసం తస్య పురతః స్థాపయంతి స్మ. చండరవః
ఆనందేన తత్ ఖాదతి స్మ. ఏవమేవ సః సుఖేన
జీవతి స్మ.

ఏకదా చండరవః సభాయామ్ ఉపవిష్టవాన్
ఆసీత్. అన్యే మృగాః అపి పార్శ్వే ఆసన్. తదా
అకస్మాత్ దూరప్రదేశతః శృగాలసమూహస్య
కోలాహలః శ్రుతః.

స్వబాంధవానాం శబ్దస్య శ్రవణాత్ తస్య మహాన్
ఆనందః అభవత్. తస్య శరీరం పులకితమ్
అభవత్. సః ఉత్థాయ ఆనందాతిరేకేణ
తారస్వరేణ గాతుమ్ ఆరభవాన్.

తదా సింహాదయః ప్రాణినః ‘ఏషః సామాన్యః
శృగాలః ఏవ, న తు వనదేవతయా ప్రేషితః’ ఇతి
జ్ఞాతవంతః. అతః తే సర్వే మిలిత్వా తం శృగాలం
భాయయంతః, వనతః బలాత్ ప్రేషితవంతః.

శబ్దాః

అకారాంతః పుంలింగో రామశబ్దః - రాముడు.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	రామః	రామౌ	రామాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే రామ	హే రామా	హే రామాః
ద్వితీయా విభక్తిః	రామమ్	రామౌ	రామాన్
తృతీయా విభక్తిః	రామేణ	రామాభ్యామ్	రామైః
చతుర్థి విభక్తిః	రామాయ	రామాభ్యామ్	రామేభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	రామాత్	రామాభ్యామ్	రామేభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	రామస్య	రామయోః	రామాణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	రామే	రామయోః	రామేషు

ఏవం కృష్ణః, గోవిందః, ముకుందః, వృక్షః, దీపః ఇత్యాదయః.

ఇకారాంతః పుంలింగో హరిశబ్దః - విష్ణువు.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	హరిః	హరీ	హరయః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే హరే	హే హరీ	హే హరయః
ద్వితీయా విభక్తిః	హరిమ్	హరీ	హరీన్
తృతీయా విభక్తిః	హరిణా	హరిభ్యామ్	హరిభిః
చతుర్థి విభక్తిః	హరయే	హరిభ్యామ్	హరిభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	హరేః	హరిభ్యామ్	హరిభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	హరేః	హర్యోః	హరీణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	హరౌ	హర్యోః	హరిషు

ఏవం కవిః, అగ్నిః, గిరిః, ఇత్యాదయః.

ఉకారాంతః పుంలింగో గురుశబ్దః - గురువు.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	గురుః	గురూ	గురవః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే గురో	హే గురూ	హే గురవః
ద్వితీయా విభక్తిః	గురుమ్	గురూ	గురూన్
తృతీయా విభక్తిః	గురుణా	గురుభ్యామ్	గురుభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	గురవే	గురుభ్యామ్	గురుభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	గురోః	గురుభ్యామ్	గురుభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	గురోః	గురోః	గురూణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	గురౌ	గురోః	గురుషు

ఏవం శంభుః, ప్రభుః ఇత్యాదయః.

ఆకారాంతః స్త్రీలింగో రమాశబ్దః - లక్ష్మి.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	రమా	రమే	రమాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే రమే	హే రమే	హే రమాః
ద్వితీయా విభక్తిః	రమామ్	రమే	రమాః
తృతీయా విభక్తిః	రమయా	రమాభ్యామ్	రమాభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	రమాయై	రమాభ్యామ్	రమాభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	రమాయాః	రమాభ్యామ్	రమాభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	రమాయాః	రమయోః	రమాణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	రమాయామ్	రమయోః	రమాసు

ఏవం పద్మా, లతా, లలితా, వనజా, ఇత్యాదయః.

ఈకారాంతః స్త్రీలింగో గౌరీశబ్దః - పార్వతి.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	గౌరీ	గౌర్యా	గౌర్యః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే గౌరి	హే గౌర్యా	హే గౌర్యః
ద్వితీయా విభక్తిః	గౌరీమ్	గౌర్యా	గౌరీః
తృతీయా విభక్తిః	గౌర్యా	గౌరీభ్యామ్	గౌరీభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	గౌర్యై	గౌరీభ్యామ్	గౌరీభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	గౌర్యాః	గౌరీభ్యామ్	గౌరీభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	గౌర్యాః	గౌర్యోః	గౌరీణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	గౌర్యామ్	గౌర్యోః	గౌరీషు

ఏవం వాణీ, కల్యాణీ, లేఖనీ, అంకనీ ఇత్యాదయః.

అకారాంతః నపుంసకలింగో జలశబ్దః - నీరు.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	జలమ్	జలే	జలాని
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే జల	హే జలే	హే జలాని
ద్వితీయా విభక్తిః	జలమ్	జలే	జలాని
తృతీయా విభక్తిః	జలేన	జలాభ్యామ్	జలైః
చతుర్థీ విభక్తిః	జలాయ	జలాభ్యామ్	జలేభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	జలాత్	జలాభ్యామ్	జలేభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	జలస్య	జలయోః	జలానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	జలే	జలయోః	జలేషు

ఏవం ఫలం, వనం, గృహం, పుస్తకం, కర్గదమ్ ఇత్యాదయః.

ధాతవః

1. గష్టే-గతౌ

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	గచ్ఛతి	గచ్ఛతః	గచ్ఛంతి
మధ్యమపురుషః	గచ్ఛసి	గచ్ఛథః	గచ్ఛథ
ఉత్తమపురుషః	గచ్ఛామి	గచ్ఛావః	గచ్ఛామః

2. భూ-సత్తాయాం

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	భవతి	భవతః	భవంతి
మధ్యమపురుషః	భవసి	భవథః	భవథ
ఉత్తమపురుషః	భవామి	భవావః	భవామః

3. దృశిర్ -ప్రేక్షణే

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	పశ్యతి	పశ్యతః	పశ్యంతి
మధ్యమపురుషః	పశ్యసి	పశ్యథః	పశ్యథ
ఉత్తమపురుషః	పశ్యామి	పశ్యావః	పశ్యామః

4. లిఖ - లేఖనే

వర్తమానే అట్

ప్రథమపురుషః
మధ్యమపురుషః
ఉత్తమపురుషః

ఏకవచనమ్

లిఖతి
లిఖసి
లిఖామి

ద్వివచనమ్

లిఖతః
లిఖథః
లిఖావః

బహువచనమ్

లిఖంతి
లిఖథ
లిఖామః

5. పఠ - పఠనే

వర్తమానే అట్

ప్రథమపురుషః
మధ్యమపురుషః
ఉత్తమపురుషః

ఏకవచనమ్

పఠతి
పఠసి
పఠామి

ద్వివచనమ్

పఠతః
పఠథః
పఠావః

బహువచనమ్

పఠంతి
పఠథ
పఠామః

6. వద-వ్యక్తాయాం వాచి

వర్తమానే అట్

ప్రథమపురుషః
మధ్యమపురుషః
ఉత్తమపురుషః

ఏకవచనమ్

వదతి
వదసి
వదామి

ద్వివచనమ్

వదతః
వదథః
వదావః

బహువచనమ్

వదంతి
వదథ
వదామః

7. ఖాద్య - భక్షణే

వర్తమానే అట్

ప్రథమపురుషః
మధ్యమపురుషః
ఉత్తమపురుషః

ఏకవచనమ్

ఖాదతి
ఖాదసి
ఖాదామి

ద్వివచనమ్

ఖాదతః
ఖాదథః
ఖాదావః

బహువచనమ్

ఖాదంతి
ఖాదథ
ఖాదామః

8. పా-పానే

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	పిబతి	పిబతః	పిబంతి
మధ్యమపురుషః	పిబసి	పిబథః	పిబథ
ఉత్తమపురుషః	పిబామి	పిబావః	పిబామః

9. క్రీడ - క్రీడాయాం - గతౌ చ

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	క్రీడతి	క్రీడతః	క్రీడంతి
మధ్యమపురుషః	క్రీడసి	క్రీడథః	క్రీడథ
ఉత్తమపురుషః	క్రీడామి	క్రీడావః	క్రీడామః

10. అస - భువి

వర్తమానే లట్

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	అస్తి	స్తః	సంతి
మధ్యమపురుషః	అసి	స్థః	స్థ
ఉత్తమపురుషః	అస్మి	స్వః	స్మః

పదకోశ:

అంకుశ:	- అంకుశం
అంబా	- అమ్మ
అతః	- అందువలన
అద్య	- ఈ రోజు
అధికమ్	- ఎక్కువగా/ఎక్కువ
అనంతరం	- తర్వాత
అనుగ్రహార్థం	- దయకోసం
అనుజ్ఞ	- తమ్మునితో
అనురక్తా:	- అనురాగంకలవారు/ ప్రేమకలవారు
అన్యస్య	- ఇతరుని యొక్క
అన్యూని	- ఇతరమైనవి (వేరేవి)
అపి	- కూడా
అభివాదనశీలస్య	- నమస్కరించు/గౌరవించు స్వభావము కలవాని యొక్క
అయం	- ఇది/ఇతడు
అరణ్యమ్	- అడవి
అర్ధకిలోమితానాం	- అర్ధకిలో ఉన్నటువంటి
అల్పం	- తక్కువ
అవలంబినః	- అనుసరించేవారు
అవశ్యమ్	- తప్పకుండా
అసాధు	- చెడ్డది
అస్తు	- అలాగే/సరే/ఉండనీ
అస్మాకమ్	- మనది
అహమ్	- నేను
ఆకాశే	- ఆకాశంలో
ఆదరణీయమ్	- గౌరవించదగ్గది.
ఆపణః	- అంగడి
ఆపణికః	- అంగడివాడు
ఆపణే	- అంగడిలో
ఆయుః	- వయస్సు

ఆవరణే	- బ్రాకెట్ లో
ఆసక్తాః	- ఇష్టపడువారం/ఇష్టపడుతున్నాం/ ఇష్టపడేవారు
ఇతి	- అని
ఇత్యాదయః	- మొదలగునవి
ఇదం	- ఇది
ఇదానీం	- ఇప్పుడు
ఇచ్ఛాః	- కోరికలు
ఉచ్ఛారణమ్	- పలుకుట
ఉచ్ఛారణే	- పలకడంలో
ఉత్తమమ్	- మంచిది
ఉదరం	- పొట్ట
ఉద్యమేన	- ప్రయత్నంతో/చే
ఉద్యానం	- తోట
ఋతవః	- ఋతువులు
ఏకం	- ఒక్కటి
ఏకతయా	- ఐక్యంతో
ఏకతా	- ఐక్యం
ఏకదా	- ఒకప్పుడు
ఏకరూపతా	- సమానమైనది
ఏకవారం	- ఒకసారి
ఏకస్మిన్	- ఒకదానియందు
ఏతే	- వీరు
ఏవ (గృహమ్ ఏవ)	- నే (ఇల్లే), ఏ
ఏవమ్	- ఈ విధంగా, ఇలా
ఏషః	- వీడు
కః (పుం.ఏక)	- ఎవడు?
కంఠస్య	- కంఠమునకు
కతి	- ఎన్ని?

కదలీఫలాని - అరటిపళ్ళు
 కదాపి - ఎప్పుడు కూడా/ఎప్పుడును
 కర్తుం - చేయడానికి
 కలా - కళ
 కలికాబృందం - మొగ్గల సమూహం
 కాః (స్త్రీ. బహు) - ఎవరు?
 కా (స్త్రీ. ఏక) - ఎవరు?
 కాని (న.పుం. బహు)-వివి?
 కార్యం - పని/పనిని
 కార్యాణి - పనులు
 కిం (న.పుం.ఏక) - ఏమి/ఏమిటి?
 కించిత్ - కొంచెం
 కిమర్థమ్ - ఎందుకు?
 కే (పుం.బహు) - ఎవరు?
 క్రియాః - పనులు
 క్రియాయాం - పనిలో

ఖ

ఖగకులరావః - పక్షి సమూహం యొక్క ధ్వని
 ఖలు - కదా!

గ

గత్వా - వెళ్ళి
 గౌరవేణ - గౌరవంతో
 గ్రహాః - గ్రహాలు
 గిరయే - పర్వతానికై

చ

చంద్రమాః - చంద్రుడు
 చత్వారి - నాలుగు
 చరితుం - తిరగటానికి/మేయటానికి
 చిత్రే - మనస్సు నందు
 ఛాత్రః(పుం) - విద్యార్థి
 ఛాత్రా(స్త్రీ) - విద్యార్థిని

జ

జంతవః - జంతువులు
 జనహితే - ప్రజలమంచికోసం/మంచితో
 జనానామ్ - జనుల యొక్క
 జలే - నీటియందు/నీటిలో

జేతుం - జయించడానికి
 జ్యేష్ఠాః - పెద్దలు
 జ్యోతిః - వెలుగు
 తథా - అలాగ
 తథాపి - అయినప్పటికీ
 తదేవ - అదే/దానినే
 తపః - తపస్సు
 తర్హి - అయినచో
 తస్మాత్ - అందువల్ల
 తూష్టిం - ఊరకనే/ పని లేకుండా
 తృప్తః - సంతోషించినవాడు/
 సంతోషించినది
 తేన - దానిచే/ దానివల్ల
 త్యక్త్వా - విడిచి

త

ద

దినాధిపతయే - దినమునకు అధిపతికొఱకు / కై
 దిశః - దిక్కులు
 దేవస్య - దేవుని యొక్క
 దోషపూర్ణ - తప్పులతో కూడిన
 ద్రష్టుం - చూడటానికి
 ద్వాదశ - పన్నెండు

ధ

ధర్మేణ - మతంచే/తో, ధర్మంచే/తో
 ధవళౌ(ద్వి) - తెల్లగావున్న (రెండు)
 ధృత్వా - ధరించి
 ధ్యేయమ్ - లక్ష్యం

న

నద్యః - నదులు
 న జానీమః - మాకు తెలియదు.
 నామాని - పేర్లు
 నామ్నా - పేరుతో
 నారికేలద్వయం - రెండు కొబ్బరికాయలను
 నిత్యం - ప్రతి నిత్యం
 నిధయే - నిధివంటి వానికి
 నియుక్తాః - నియమింపబడ్డవారం/వారు

నూతనః	- కొత్తవాడు/కొత్తది
నూపురః	- గజ్జె
నేత్రాణి	- కళ్ళు
పరితుమ్	- చదవడానికి
పథి	- మార్గంలో
పరంతు	- కాని
పరశ్వః	- ఎల్లుండి
పరహ్యః	- మొన్న
పరితః	- చుట్టుప్రక్కల
పరోపకారాయ/ పరోపకారార్థం	- ఇతరుల మంచికొరకు
పాదాః	- పాదాలు/కాళ్ళు
పిపాసాకులః	- దాహంతో ఉన్నవాడు/ఉన్నది
పీడా	- కష్టం
పుచ్చం	- తోక
పునః పునః	- మళ్ళీ మళ్ళీ
పునః	- మరల
పురతః	- ముందు
పూరయితుమ్	- నెరవేర్చుటకు
పృథ్వీం	- భూమిని
పుష్టశరీరాః	- లావైన(బలం కలిగిన) శరీరం కలవారం/కలవారు
ప్రకాశః	- వెలుగు
ప్రకోష్ఠాః	- గదులు
ప్రత్యక్షః	- కంటికి కనిపించువాడు
ప్రపరశ్వః	- ఆవలి ఎల్లుండి
ప్రపరహ్యః	- ఆవలిమొన్న
ప్రభాతే	- ఉదయాన/ప్రొద్దున
ప్రయోజనమ్	- లాభం
ప్రాంతేన	- ప్రాంతంచే/తో
ప్రాచీనః	- పాతది.
ప్రాతఃకాలే	- ఉదయాన్నే/ప్రొద్దున్నే
ప్రియవాక్యప్రదానేన-	- తియ్యగా మాట్లాడటం చేత
బదరీఫలానాం	- రేగుపళ్ళ యొక్క
బుభుక్షాకులః	- ఆకలిగా ఉన్నవాడు

భవంతః	- మీరు
భవతీ	- నీవు (గౌరవార్థంలో స్త్రీ)
భవరోగిణామ్	- అన్నిరోగాలకు
భవాన్	- నీవు (గౌరవార్థంలోపుం)
భారతభక్తాః	- భారతదేశం యొక్క భక్తులం
భారతవర్షం	- భారతదేశం
భాషిణః	- మాట్లాడేవారు
భిన్నధర్మాః	- వివిధ మతాలు/వివిధ ధర్మాలు
భిన్నాః	- వేరుగనున్నవారు
భిషజే	- వైద్యుని కొరకు
భీతః	- భయపడువాడు
భూమ్యాదిభూతాని	- భూమి, నీరు, నిప్పు, గాలి, ఆకాశములు
భూరి	- ఎక్కువగా, చాలా
భూషణం	- అలంకారం
భూషణైః	- అలంకారములతో
మందం	- నెమ్మదిగా
మత్స్వా	- తలచి
మనోరథైః	- కోరికలతో/చే
మమ కృతే	- నాకు/ నా కొరకు
మమ	- నాది
మయా సహ	- నాతో
మహతాం	- గొప్పవారి యొక్క
మహనీయమ్	- రమణీయమ్
మాతామహి!	- ఓ అమ్మమ్మా! (సంబోధన)
మామకం	- నాది
మాసద్వయే	- రెండునెలల్లో
మిలిత్వా	- కలిసి
ముఖే	- ముఖము నందు
మూల్యం	- వెల
మృగాః	- జంతువులు
యథా	- ఎలాగైతే
యశః	- కీర్తి

ల

లతికాబ్బందం - తీగల సమూహం
లవణమ్ - ఉప్పు

వ

వక్తవ్యం - చెప్పదగినది
వక్రం - వంకరైనది
వచనే - మాటలో
వదనే - ముఖంలో
వయం - మేము/మనము
వర్ధనం - అభివృద్ధి(చేయడం)
వాచః - మాటలు
వాచి - మాట యందు
వార్తాలాపం - మాట్లాడటమును
వాసరః - వారం
వికాసాయ - అభివృద్ధి కొరకు
విచిత్రం - చిత్రమైనది
విఫలః - కార్యం నెరవేరని వాడు/ఫలం పొందని వాడు
విశాలగగనం - విశాలమైన ఆకాశం
విశేషతయా - చాలా ఎక్కువగా
వృద్ధోపసేవినః - ముసలివారిని సేవించువారు
వృష్టిః - వర్షం
వ్యాకులః - దుఃఖితుడు

శ

శక్తాః - సమర్థులం/సమర్థులు
శర్మరా - చక్కెర
శివస్య - శివుని యొక్క
శీఘ్రమ్ - త్వరగా
శ్రీమన్(పుం) - ఏమండీ/ ఏమయ్యా
శ్వః - రేవు
శ్రోత్రస్య - చెవికి

స

సంస్కృత్యా - సంస్కృతిచే/తో
సన్నిధిమ్ - సమీపం
సప్త - ఏడు
సప్తాహే - వారంలో
సమృద్ధః - సుసంపన్నమైనది

సమృద్ధిః

సమ్యక్

సరలం

సర్వతమోపహః

సర్వత్ర

సర్వసమృద్ధం

సర్వం

సర్వాః(స్త్రీ)

సర్వాన్

సర్వే

సదృశే

సాధు

సుదృఢః

సువీరాః

సుప్తస్య

సూరః

సృష్టిః

సేవఫలస్య

స్మాతః

స్మాతం

స్వశునకమ్

స్వస్థానం

- సుసంపన్నత

- బాగుగా

- చక్కగా/చక్కనైనది

- చీకటినంతా తొలగించునది/
తొలగించువాడు

- అన్నిచోట్లా

- అన్ని విధములుగా/సుసంపన్నం

- అంతా

- అన్ని

- అందరిని

- అందరు, అందరం

- సమానమైన/పోలికతోఉన్న

- మంచిది

- బాగా దృఢమైనది/గట్టిది

- గొప్పవీరులం/వీరులు

- పడుకున్న(దానియొక్క)

- సూర్యుడు

- ప్రపంచం, సృష్టి

- ఆపిల్ పండు యొక్క

- సంచి

- సంచినీ

- తన కుక్కను

- తన చోటికి

హ

హస్తస్య

హి

హృష్టమానసాః

హ్యః

హస్తీ

- చేతికి

- కదా

- సంతోషంతో ఉన్న మనస్సు
కలిగినవారం/ కలిగినవారు

- నిన్న

- ఏనుగు

క్రియాపదకోశః

అనుభవతి	అ - అనుభవించుచున్నాడు/చున్నది	నమస్కరోతి	న - నమస్కరించుచున్నాడు/చున్నది
అస్తి	ఉ - ఉన్నది/ఉన్నాడు	నివసంతి	ని - నివసిస్తున్నారు/నివసిస్తున్నవి
ఆగచ్ఛతి	ఆ - వచ్చుచున్నాడు/చున్నది	పఠామి	ప - చదువుచున్నాను
ఆగచ్ఛతు	ఆ - రమ్ము, రా	పశ్యతి	ప - చూచుచున్నాడు/చున్నది
ఆగచ్ఛామి	ఆ - వచ్చుచున్నాను	పీడయతి	ప - పీడించుచున్నాడు/చున్నది
ఆచరతి	ఆ - చేయుచున్నాడు/చున్నది	పృచ్ఛతి	ప - అడుగుచున్నాడు/చున్నది
ఆనయతి	ఆ - తెచ్చుచున్నాడు/చున్నది	ప్రకటితవాన్	ప్ర - ప్రకటించాడు/ను/వు
ఆనయతు	ఆ - తెమ్ము	ప్రత్యర్థయతు	ప్ర - తిరిగి ఇవ్వము
ఆనయామి	ఆ - తెచ్చుచున్నాను	ప్రవిశంతి	ప్ర - ప్రవేశించుచున్నవి/చున్నారు
ఆహ్వాయతి	ఆ - పిలుచుచున్నాడు/చున్నది	ప్రశంసితవాన్	ప్ర - ప్రశంసించాడు/ను/వు
		ఫలంతి	ఫ - పండుచున్నవి
ఇచ్ఛతి	ఇ - ఇష్టపడుచున్నాడు/చున్నది	బోధయతి	బ - బోధించుచున్నాడు/చున్నది
కరోతి	క - చేయుచున్నాడు/చున్నది	భవతి	భ - అగుచున్నది/చున్నాడు
కురు	క - చేయి	భవతు	భ - కానిమ్ము
కుర్మః	క - చేయుచున్నాము	యచ్ఛతి	య - ఇచ్చుచున్నాడు/చున్నది
కుర్వంతు	క - చేయండి	లిఖామి	లి - రాయుచున్నాను
ఖేలతి	ఖ - ఆడుచున్నాడు/చున్నది	వదంతి	వ - చెప్పుచున్నారు
		వదతి	వ - చెప్పుచున్నాడు/చున్నది
గచ్ఛతి	గ - వెళ్ళుచున్నాడు/చున్నది	వదతు	వ - చెప్పుము
గచ్ఛతు	గ - వెళ్ళుము	వదామి	వ - చెప్పుచున్నాను
గచ్ఛామః	గ - వచ్చుచున్నాము/రాగలము	వహంతి	వ - ప్రవహించుచున్నవి
గచ్ఛామి	గ - వెళ్ళుచున్నాను.	వికసతి	వి - వికసిస్తున్నది
గణయతి	గ - లెక్కించుచున్నాడు/చున్నది	విలసతి	వి - ప్రకాశించుచున్నది/చున్నాడు
గాయతి	గ - పాడుచున్నాడు/చున్నది		
చింతయతి	చ - ఆలోచించుచున్నాడు/చున్నది	శక్నోమి	శ - చేయగలను
జానాతి	జ - తెలుసుకొనుచున్నాడు/చున్నది.	సంతి	స - ఉన్నారు/ఉన్నాయి
తుష్ఠంతి	త - సంతోషపడుచున్నవి/చున్నారు	సంపాదయామః	స - సంపాదించుచున్నాము/పొందుచున్నాము
దత్తవాన్	ద - ఇచ్చాడు/ను/వు	సమాపయతి	స - ముగించుచున్నది/చున్నాడు
దదాతు	ద - ఇవ్వము	సాధ్యతే	స - సాధింపబడుచున్నది
దర్శయతి	ద - చూపించుచున్నాడు/చున్నది	సిద్ధ్యతి	సి - సిద్ధించుచున్నది
దర్శయతు	ద - చూపించుము	స్యాత్	స - ఉండవచ్చు
దుహంతి	ద - పాలిచ్చుచున్నవి	స్వీకరోతు	స్వ - తీసుకో
		స్వీకరోమి	స్వ - తీసుకొనుచున్నాను